

ved en klar, præcis og særdeles pædagogisk fremstillingsform, der gør den velegnet som første introduktion for en begyndende studerende, men tvinger ham til gengæld ind i en konkret og præcis tankegang. I hvert enkelt tilfælde præciseres forudsætningerne for analysen omhyggeligt, ligesom der gøres rede for resultaternes begrænsede rækkevidde.

Forfatteren har valgt det oplæg først at give en fremstilling af kernen i den centrale pristeori, og derefter at komme med et afsnit om nyttebegrebet, hvorefter han indfører indifferenskurver for konsumenternes forbrugsvalg og heraf udledes igen disses efterspørgselskurver. Hvis man overhovedet vil have disse nyttebegreber med, kan det være en udmærket måde at gøre det på. Som sædvanligt i amerikanske fremstillinger omfatter pristeorien iøvrigt ikke blot prisdannelsen for forbrugsvarer men også for produktionsfaktorer.

Alt i alt er der tale om en god og samvittighedsfuld redegørelse for gældende pristeori. Et par afsnit er dog efter anmelderens mening knapt så vellykkede. Fremstillingen af kartelprisdannelse bygger udelukkende på den tanke, at kartelprisen er en monopolpris, idet medlemmerne ønsker at maksimere den fælles gevinst, samt forudsætter, at der er fri adgang for nye medlemmer til kartellet; en fremstilling der næppe er helt realistisk.

Ligeledes må teorien for prisdannelsen under monopolistisk konkurrence karakteriseres som lidet tilfredsstillende.

Bjarke Fog.

Robert W. Campbell: Soviet Economic Power. Its Organisation, Growth and Challenge. — Houghton Mifflin Co., Mass., U. S. A., 209 s.

Studiet af Sovjetunionens økonomiske forhold er i de senere år blevet drevet med stor intensitet ved en række amerikanske universiteter og institutter såvel som andetsteds i den vestlige verden. Re-

sultatet er blevet en anseelig række af publikationer, som prøver på at belyse udviklingen indenfor specielle sider af Sovjetunionens økonomi. Sådanne publikationer foreligger efterhånden i så stort et antal, at kun den, der selv ønsker at være specialist i russiske tilstande, kan overkomme at læse dem alle. Der findes derfor et stort behov for mere overkommelige fremstillinger, hvor specialisternes resultater gøres tilgængelige for en interesseret læserkreds.

Den bog, der her skal anmeldes, er et fremragende eksempel på en sådan let læst, koncentreret og nøgtern sammenfatning af vor nuværende viden om den økonomiske udvikling i Sovjetunionen. Professor Campbell er selv specialist vedrørende regnskabsvæsen og omkostningskalkulationer i Sovjetunionen, men han er samtidig i besiddelse af en fremragende pædagogisk sans og fremstillingsevne, som gør ham velegnet til at skrive en oversigt af den nævnte karakter.

Bogen indledes med en kortfattet redegørelse for den ideologiske og historiske baggrund for Sovjetunionens økonomiske udvikling, hvori det påvises, at ønsket om økonomisk vækst har været en afgørende drivkraft i den økonomiske politik siden revolutionen. Det følgende kapitel søger at trænge til bunds i det vanskelige spørgsmål, hvor stor vækstraten faktisk er i Sovjetunionen. Forfatteren gennemgår på meget illustrerende måde vanskelighederne ved at måle denne vækstrate og ved at sammenligne den med vestlige tal. Selvom han finder, at de officielle russiske vækstprocenter overdriver fremgangen betydeligt, advarer han dog mod at undervurdere tempoet, som under alle omstændigheder er langt hastigere end i U. S. A.

Bogen giver dernæst en meget interessant analyse af produktivitet og effektivitet med hensyn til udnyttelsen af de forskellige produktionsfaktorer i de vigtigste erhvervsgræne. Det er forfatterens konklusion, at kapitalen udnyttes forholdsvis

ved en klar, præcis og særdeles pædagogisk fremstillingsform, der gør den velegnet som første introduktion for en begyndende studerende, men tvinger ham til gengæld ind i en konkret og præcis tankegang. I hvert enkelt tilfælde præciseres forudsætningerne for analysen omhyggeligt, ligesom der gøres rede for resultaternes begrænsede rækkevidde.

Forfatteren har valgt det oplæg først at give en fremstilling af kernen i den centrale pristeori, og derefter at komme med et afsnit om nyttebegrebet, hvorefter han indfører indifferenskurver for konsumenternes forbrugsvalg og heraf udledes igen disses efterspørgselskurver. Hvis man overhovedet vil have disse nyttebegreber med, kan det være en udmærket måde at gøre det på. Som sædvanligt i amerikanske fremstillinger omfatter pristeorien iøvrigt ikke blot prisdannelsen for forbrugsvarer men også for produktionsfaktorer.

Alt i alt er der tale om en god og samvittighedsfuld redegørelse for gældende pristeori. Et par afsnit er dog efter anmelderens mening knapt så vellykkede. Fremstillingen af kartelprisdannelse bygger udelukkende på den tanke, at kartelprisen er en monopolpris, idet medlemmerne ønsker at maksimere den fælles gevinst, samt forudsætter, at der er fri adgang for nye medlemmer til kartellet; en fremstilling der næppe er helt realistisk.

Ligeledes må teorien for prisdannelsen under monopolistisk konkurrence karakteriseres som lidet tilfredsstillende.

Bjarke Fog.

Robert W. Campbell: Soviet Economic Power. Its Organisation, Growth and Challenge. — Houghton Mifflin Co., Mass., U. S. A., 209 s.

Studiet af Sovjetunionens økonomiske forhold er i de senere år blevet drevet med stor intensitet ved en række amerikanske universiteter og institutter såvel som andetsteds i den vestlige verden. Re-

sultatet er blevet en anseelig række af publikationer, som prøver på at belyse udviklingen indenfor specielle sider af Sovjetunionens økonomi. Sådanne publikationer foreligger efterhånden i så stort et antal, at kun den, der selv ønsker at være specialist i russiske tilstande, kan overkomme at læse dem alle. Der findes derfor et stort behov for mere overkommelige fremstillinger, hvor specialisternes resultater gøres tilgængelige for en interesseret læserkreds.

Den bog, der her skal anmeldes, er et fremragende eksempel på en sådan let læst, koncentreret og nøgtern sammenfatning af vor nuværende viden om den økonomiske udvikling i Sovjetunionen. Professor Campbell er selv specialist vedrørende regnskabsvæsen og omkostningskalkulationer i Sovjetunionen, men han er samtidig i besiddelse af en fremragende pædagogisk sans og fremstillingsevne, som gør ham velegnet til at skrive en oversigt af den nævnte karakter.

Bogen indledes med en kortfattet redegørelse for den ideologiske og historiske baggrund for Sovjetunionens økonomiske udvikling, hvori det påvises, at ønsket om økonomisk vækst har været en afgørende drivkraft i den økonomiske politik siden revolutionen. Det følgende kapitel søger at trænge til bunds i det vanskelige spørgsmål, hvor stor vækstraten faktisk er i Sovjetunionen. Forfatteren gennemgår på meget illustrerende måde vanskelighederne ved at måle denne vækstrate og ved at sammenligne den med vestlige tal. Selvom han finder, at de officielle russiske vækstprocenter overdriber fremgangen betydeligt, advarer han dog mod at undervurdere tempoet, som under alle omstændigheder er langt hastigere end i U. S. A.

Bogen giver dernæst en meget interessant analyse af produktivitet og effektivitet med hensyn til udnyttelsen af de forskellige produktionsfaktorer i de vigtigste erhvervsgræne. Det er forfatterens konklusion, at kapitalen udnyttes forholdsvis

effektivt (indenfor jernbanetransport og højovne f. eks. langt mere effektivt end i U. S. A.), hvorimod udbyttet pr. arbejder i de allerfleste produktionsgrene er væsentligt mindre, hvilket også gælder udbyttet pr. arealenhed i landbruget. Han understreger, at disse resultater er ganske naturlige i betragtning af, at kapitalen i særlig grad har været den knappe produktionsfaktor i Sovjetunionen.

I det følgende kapitel behandles selve planlægningen. Forfatteren viser, at den marxistiske teori let leder på vildspor med hensyn til rationel udnyttelse af produktionskræfterne. Under tryk af nødvendigheden tager russerne imidlertid efterhånden mere rationelle metoder i brug, herunder også input-output modeller og lineære programmering. Denne afvigelse fra vanlig marxistisk foragt for matematiske metoder lettes ved, at den lineære programmering oprindeligt er opfundet af en russisk matematiker ved navn Kantorovich!

Endvidere gennemgår bogen de fremgangsmåder, der anvendes for at gøre ledere og arbejdere interesserede i størst mulig produktion, og de metoder, man gør brug af for at kontrollere, at planerne opfyldes. Der sluttes med en diskussion af den tekniske udvikling og fremtidsperspektiverne for kapløbet mellem øst og vest.

Det havde været interessant, om der også var blevet plads til at sammenligne med Vesteuropa's vækstrate og ikke blot med tal for U. S. A. Dette hindrer dog ikke, at bogen også for vesteuropæiske læsere er en fortræffelig introduktion til Sovjetunionens økonomiske problemer.

P. Nyboe Andersen.

Use of Motivation Research in Marketing.
Studies in Business Policy, No. 97.
National Industrial Board, Inc. \$ 7.50
for ikke-medlemmer. (Forfattet af Dr.
L. C. Lockley, University of Santa Clara).
New York 1960.

I forordet til denne publikation fortæles det hvorledes Motivation Research for en del år siden kom på mode og blev anset for den analysemetode der kunne løse ethvert salgsproblem. Det erkendes, at der er skrevet meget om MR, men tilføjes samtidigt, at en stor del af denne litteratur enten er meget teknisk eller forkert.

Formålet med den her anmeldte rapport er derfor at sætte tingene på plads ved at give facta i lægmands sprog; at beskrive hvad motivanalysen kan og ikke kan.

Dr. Lockley starter med at konstatere at termen „Motivanalyse“ egentlig ikke er særlig god. Det har nemlig altid været et af markedsanalysens formål at studere og forudsige forskellige købergruppers indstilling og handlemåde. Han mener derfor det er rigtigere at karakterisere de ny analysemetoder som „motivationsundersøgelse ved hjælp af psykologiske teknikker eller ved anvendelse af de behaviouristiske videnskabers teknikker“. Selvom man principielt må give professoren ret i hans terminologi- og definitionsdiskussion må det alligevel anses for temmelig upraktisk at slæbe rundt på en så lang betegnelse. Terminologien „Motivanalyse“ er vel også allerede så grundfæstet at det bliver svært at lave om på den.

Forfatterens indledning afsluttes med bemærkninger om at psykologiske og behaviouristiske begrebers anvendelse indenfor markedsanalysens område ikke er ny, men at den først i den senere tid er blevet populær; tiden, mener han, må derfor være moden for en vurdering af denne undersøgelsesteknik.

Resten af rapporten er inddelt i syv hovedafsnit hvis indhold skal refereres i korthed.

Som baggrund for den efterfølgende udredning om motivanalysen gives der først en kortfattet forklaring af den „konventionelle“ markedsanalyse. Dette afsnit